

Broj: 03-02-1415/2021
Sarajevo, 23.12.2021. godine

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- Predstavnički dom -
gosp. Mirsad Zaimović, predsjedavajući
- Dom naroda -
gosp. Tomislav Martinović, predsjedavajući

Poštovani,

U skladu sa članom IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije BiH, a u vezi sa odredbama čl. 163, 164. i 165. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08 i 26/20) i čl. 155, 156. i 157. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03, 21/09 i 24/20), radi razmatranja i prihvatanja, dostavljam Vam **NACRT ZAKONA O PSIHOLŠKOJ DJELATNOSTI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 296. sjednici, održanoj 23.12.2021. godine.

Nacrt zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine u printanoj i elektronskoj formi (CD).

S poštovanjem,

PREMIJER
Fadil Novalić

- Prilog: - Nacrt zakona na bosanskom jeziku,
- Obrazac 1a,
- Obrazac 2,
- Obrazac IFP-DA,
- Izjava o usklađenosti,
- Mišljenja nadležnih kantonalnih institucija i
- Obrazac za objedinjene prijedloge i komentare

Cc: Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
gosp. Vesko Drljača, ministar

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

NACRT

**ZAKON O PSIHOLOŠKOJ DJELATNOSTI
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, decembar 2021. godine

ZAKON O PSIHOLOŠKOJ DJELATNOSTI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. UVODNE ODREDBE

Član 1. (Predmet Zakona)

Ovim zakonom uređuju se pravo na samostalno obavljanje poslova u struci, pripravnički staž, stručni ispit i izdavanje licence, prava i obaveze psihologa i korisnika psiholoških usluga, način obavljanja psihološke djelatnosti, komora psihologa, te nadzor nad obavljanjem psihološke djelatnosti kao djelatnosti od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).

Član 2. (Korištenje izraza u Zakonu)

Izrazi koji se koriste u ovome zakonu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvataju na jednak način muški i ženski rod.

Član 3. (Definicija pojmova)

(1) Pojmovi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) *Psiholog* je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno lice koje je završilo studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i steklo stručno zvanje diplomiranog psihologa, kao i lice koje ima priznatu inostranu stručnu kvalifikaciju psihologa, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima;
- b) *Bachelor psihologije* je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od tri ili četiri godine (180 ili 240 ECTS-a) i steklo stručno zvanje bachelora psihologije u Bosni i Hercegovini, te ima pravo obavljati poslove definisane dodatkom izdatoj diplomi;
- c) *Licencirani psiholog* je psiholog kojemu je priznato pravo na samostalno obavljanje poslova u struci na teritoriji Federacije u skladu s odredbama ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega;
- d) *Korisnik psiholoških usluga* je lice ili grupa lica prema kojima se provode stručni postupci psihološke djelatnosti;
- e) *Naručitelj psiholoških usluga* je fizičko ili pravno lice koje naručuje psihološku uslugu zbog procjene lica ili grupe lica u svrhu objašnjavanja i predviđanja njihova ponašanja, pronalaženja uzroka neefikasnosti ili poremećaja, te planiranja i provođenja psiholoških programa i tretmana, a koja za taj zahtjev ima valjan pravni osnov ili pristanak korisnika psiholoških usluga;
- f) *Primijenjena psihologija* je sistem psiholoških disciplina koje se bave primjenom psihologijskih spoznaja i postupaka s ciljem unapređenja zdravlja, kvalitete života i efikasnosti u različitim područjima ljudske djelatnosti;
- g) *Komora psihologa* je samostalno i nezavisno strukovno udruženje psihologa u Federaciji, osnovano u skladu s odredbama ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega, koje se brine za razvoj psihološke djelatnosti na teritoriji Federacije u pogledu njezinog stručnog, etičnog i zakonitog obavljanja, vodi računa o njezinom ugledu, te zastupa i ostvaruje zajedničke interese lica koja se bave psihološkom

djelatnošću u Federaciji pred državnim i drugim organima u zemlji i inostranstvu i pruža im stručnu pomoć i zaštitu;

- h) *Licenca* je javna isprava koju izdaje komora psihologa i na osnovu koje psiholozi stiču pravo samostalnog obavljanja poslova u svojoj struci na području Federacije i
- i) *Privatna psihološka praksa* (u daljem tekstu: privatna praksa) je obavljanje psihološke djelatnosti kao samostalne profesionalne djelatnosti.

(2) Riječ psiholog i njezine izvedenice u pravnom prometu mogu se upotrebljavati samo u skladu s odredbama ovog zakona.

Član 4. (Obuvat psihološke djelatnosti)

Kao djelatnost od interesa za Federaciju, koja podliježe kontroli standarda obrazovanja i standarda kvalitete, psihološka djelatnost je sistem pojedinačno ili grupno usmjerenih stručnih postupaka zasnovan na načelima i spoznajama psihološke nauke i prakse, koji obuhvata:

- a) *Prevenciju* kao psihološke postupke provedene s ciljem zaštite mentalnog zdravlja, povećanja sposobnosti za suočavanje sa svakodnevnim zahtjevima i kriznim situacijama, te smanjenja rizika od obolijevanja, ozljeđivanja i psihosocijalnih problema;
- b) *Psihološku procjenu i psihodijagnostiku* kognitivnih i psihomotoričkih sposobnosti, osobina ličnosti, emocionalnog i socijalnog funkcionisanja korisnika psiholoških usluga, u svrhu objašnjavanja i predviđanja njihova ponašanja, pronalaženja uzroka neefikasnosti ili poremećaja, te planiranja i provođenja psiholoških programa i tretmana;
- c) *Psihološke postupke* namijenjene profesionalnom usmjeravanju, utvrđivanju i poboljšanju kvalitete profesionalnog funkcionisanja korisnika psiholoških usluga s ciljem optimalnog iskorištavanja ličnih potencijala, poboljšanja grupne i organizacijske efikasnosti, te unapređenja specifične zdravstvene zaštite radnika;
- d) *Psihološko savjetovanje* kao postupke namijenjene zaštiti, održavanju i poboljšanju mentalnog zdravlja korisnika psiholoških usluga, te poboljšanju kvalitete života i rada, optimalnom iskorištavanju ličnih potencijala i poboljšanju grupne i organizacijske efikasnosti;
- e) *Edukacijske aktivnosti* koje uključuju obrazovanje pojedinaca i grupa u ovladavanju opštim i specifičnim psihološkim znanjima i vještinama s ciljem sticanja psihološke naobrazbe, poboljšanja lične efikasnosti i efikasnosti u radu s ljudima;
- f) *Stručna istraživanja* psihičkih i psihosocijalnih procesa i stanja pojedinaca i grupa s ciljem produbljivanja spoznaja o zakonitostima psihičkog i psihosocijalnog djelovanja, te procjene društvenih potreba i posljedica ekonomskih ili društvenih inicijativa;
- g) *Psihološku evaluaciju* svih psiholoških i drugih postupaka, programa i tretmana koji se tiču korisnika psiholoških usluga i koji mogu imati psihičke ili psihosocijalne posljedice i
- h) *Psihološka vještačenja* kao skup stručnih aktivnosti koje vještak psihološke struke provodi uz korištenje naučnih, tehničkih i drugih dostignuća, te daje potrebna stručna znanja sudu ili drugom organu koji vodi postupak s ciljem utvrđivanja, ocjene ili razjašnjenja pravno relevantnih činjenica.

Član 5. (Svrha obavljanja psihološke djelatnosti)

Svrha obavljanja psihološke djelatnosti je psihološko osnaživanje pojedinaca, grupa i zajednica kao i razvoj njihovih sposobnosti i potencijala, poticanje pozitivnih psihosocijalnih promjena, razvoj kvalitetnih i dostupnih usluga stručnog rada u ovoj oblasti, unapređenje zdravlja i kvalitete života korisnika psiholoških usluga, kao i razvoj i unapređenje organizacija i institucija, te društva u cjelini.

Član 6.
(Osnovna načela obavljanja psihološke djelatnosti)

Psihološka se djelatnost organizuje i provodi na način koji obezbjeđuje pristupačnu, pravičnu, sveobuhvatnu, kvalitetnu, kontinuiranu i efikasnu uslugu kako pojedincima, tako i određenim grupama, u skladu s njihovim potrebama za psihološkim uslugama.

Član 7.
(Zabrana diskriminacije)

Obavljanje psihološke djelatnosti zasniva se na obezbjeđenju ravnopravnog tretmana svih korisnika psiholoških usluga bez obzira na njihove razlike u rasi, boji kože, polu, jeziku, političkom i nacionalnom opredjeljenju, socijalnom porijeklu, polnoj orijentaciji, rodnom identitetu i polnim karakteristikama, starosti, imovini, mjestu rođenja, mjestu prebivališta/boravišta, prirodi socijalne ugroženosti, invaliditetu ili bilo kojem drugom statusu.

Član 8.
(Područja obavljanja psihološke djelatnosti)

Psihološka se djelatnost generalno obavlja u svim društvenim područjima i oblastima koje se bave unapređenjem i tretmanom zdravlja i kvalitete života pojedinaca i grupa u zdravstvenim i socijalnim ustanovama, odgojem i obrazovanjem, pitanjima pravne i sigurnosne zaštite, razvojem i unapređenjem radnih procesa u organizacijama i institucijama, kao i razvojem društva u cjelini.

II. PRAVO NA SAMOSTALNO OBAVLJANJE POSLOVA U STRUCI

Član 9.
(Sticanje prava na samostalno obavljanje poslova u struci)

Pravo na samostalno obavljanje poslova u struci stiče se priznavanjem prava na samostalno obavljanje poslova u struci na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, kao i propisima donesenim na osnovu ovoga zakona.

Član 10.
(Opšti uslovi za samostalno obavljanje poslova u struci)

Opšti uslovi za samostalno obavljanje poslova u struci su:

- a) državljanstvo Bosne i Hercegovine;
- b) poslovna i zdravstvena sposobnost;
- c) završen osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i stečeno stručno zvanje magistra psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno završen studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i stečeno stručno zvanje diplomiranog psihologa, kao i priznata inostrana stručna kvalifikacija, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima, na osnovu koje se mogu samostalno obavljati poslovi u struci;
- d) položen stručni ispit ili više od pet godina radnog staža u struci;
- e) odobrenje za samostalno obavljanje poslova u struci izdato od strane komore psihologa (licenca);
- f) članstvo u komori psihologa, odnosno upis u registar komore psihologa.

Član 11.
(Uslovi za strane državljane)

- (1) Izuzetno od odredbe tačke a) člana 10. ovoga zakona strani državljani mogu samostalno obavljati poslove u struci u Federaciji u skladu s propisima kojima se uređuje zapošljavanje stranaca u Federaciji i propisima o kretanju i boravku stranaca i azilu, kao i u skladu s odredbama ovoga zakona.
- (2) Strani državljani moraju dokazati poznavanje jednog od službenih jezika koji se koriste na teritoriji Federacije, najmanje na nivou koji je potreban za nesmetanu i nužnu komunikaciju s korisnikom psiholoških usluga, odnosno na nivou B2 prema Zajedničkom evropskom referentnom okviru za jezike.

Član 12.
(Pravo na samostalno obavljanje poslova u struci)

- (1) Pravo na samostalno obavljanje poslova u struci priznaje se isključivo psiholozima koje je komora psihologa upisala u registar licenciranih psihologa pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.
- (2) Sadržaj i način vođenja registra iz stava (1) ovoga člana propisuje federalni ministar rada i socijalne politike (u daljem tekstu: federalni ministar).

Član 13.
(Prestanak prava na samostalno obavljanje poslova u struci)

Licenciranom psihologu pravo na samostalno obavljanje poslova u struci prestaje:

- a) smrću;
- b) na njegov zahtjev;
- c) gubitkom poslovne sposobnosti;
- d) trajnim gubitkom zdravstvene sposobnosti;
- e) neispunjavanjem obaveze stručnog usavršavanja;
- f) teškom povredom etičkog kodeksa psihološke djelatnosti;
- g) izricanjem od strane komore psihologa disciplinske mjere privremene zabrane samostalnog obavljanja poslova u struci ili mjere prestanka prava na samostalno obavljanje poslova u struci.

Član 14.
(Zapreke za samostalno obavljanje poslova u struci)

- (1) Licencirani psiholog ne smije samostalno obavljati poslove u struci u slučaju:
 - a) lišenja poslovne sposobnosti koje počinje od dana pravosnažnosti odluke o lišenju poslovne sposobnosti;
 - b) osude za krivično djelo nasilja u porodici i/ili izrečene zaštitne mjere za krivično djelo nasilja u porodici i to od dana pravosnažnosti odluke suda;
 - c) osude za krivična djela protiv polne slobode i morala i to od dana pravosnažnosti odluke suda;
 - d) osude na безусловnu kaznu zatvora dužu od šest mjeseci i to od dana pravosnažnosti odluke suda i
 - e) zabrane samostalnog obavljanja poslova u struci i to od dana pravosnažnosti odluke o zabrani samostalnog obavljanja poslova u struci.

- (2) U ostalim slučajevima licencirani psiholog ne smije samostalno obavljati poslove u struci od dana odluke komore psihologa o prestanku prava na samostalno obavljanje poslova u struci.

Član 15.
(Nedostojnost za obavljanje poslova u struci)

- (1) Psiholog koji je pravosnažnom sudskom presudom proglašen krivim za počinjenje krivičnih djela protiv zdravlja ljudi, krivičnih djela podmićivanja i krivičnih djela protiv službene i druge odgovornosti utvrđenim krivičnim propisima Federacije može se, s obzirom na važnost i prirodu ugroženog dobra ili druge posljedice, te s obzirom na okolnosti pod kojima je radnja izvršena, odnosno propuštena, smatrati nedostojnim za obavljanje poslova u struci, o čemu odlučuje komora psihologa.
- (2) Psihologu iz stava (1) ovoga člana može biti uskraćeno izdavanje licence, odnosno može mu se privremeno ili trajno oduzeti licenca.
- (3) Ukoliko je psiholog pravosnažnom sudskom presudom nadležnih sudova u Bosni i Hercegovini, odnosno inostranstvu, proglašen krivim za krivična djela slična krivičnim djelima iz stava (1) ovoga člana, može mu biti uskraćeno izdavanje licence, odnosno može mu se privremeno ili trajno oduzeti licenca od strane komore psihologa.
- (4) Nedostojnost za obavljanje psihološke djelatnosti iz st. (1) i (3) ovoga člana, kao i drugi slučajevi koji psihologa čine nedostojnim za obavljanje psihološke djelatnosti, te način i postupak izricanja ove mjere bliže se utvrđuju statutom komore psihologa.

III. PRIPRAVNIČKI STAŽ, STRUČNI ISPIT I IZDAVANJE LICENCE

Član 16.
(Pojam pripravničkog staža)

Pripravnički staž je organizovani oblik stručnog osposobljavanja psihologa za samostalan rad koji se obavlja pod nadzorom psihologa mentora.

Član 17.
(Obavljanje pripravničkog staža)

- (1) Pravo i obaveza obavljanja pripravničkog staža stiče se nakon završetka studija psihologije i upisom u registar psihologa pripravnika koji vodi komora psihologa.
- (2) Sadržaj i način vođenja registra psihologa pripravnika propisuje federalni ministar.

Član 18.
(Trajanje pripravničkog staža)

Pripravnički staž psihologa obavlja se u trajanju od jedne godine.

Član 19.
(Način obavljanja pripravničkog staža)

- (1) Pripravnik psiholog zasniva radni odnos na određeno vrijeme s ciljem obavljanja pripravničkog staža.

- (2) Pripravnički staž ili jedan njegov dio može se obavljati u obliku volontiranja u skladu sa zakonom.
- (3) Javne ustanove su obavezne primati psihologe na obavljanje pripravničkog staža prema kriterijima koje određuje nadležni organ uprave iz oblasti u okviru koje javne ustanove obavljaju svoju osnovnu djelatnost.
- (4) Pripravnički staž ili jedan njegov dio psiholozi mogu obavljati kod licenciranog psihologa koji obavlja privatnu praksu najmanje pet godina prema kriterijima koje propisuje federalni ministar.

Član 20.

(Uslovi za obavljanje pripravničkog staža)

- (1) Pripravnički staž obavlja se u javnim ustanovama i privatnoj praksi koje ispunjavaju uslove prostora, opreme i kadra i to ako:
 - a) imaju organizacijske jedinice prema zahtjevima pojedinog dijela pripravničkog programa iz oblasti u okviru koje obavljaju svoju osnovnu djelatnost;
 - b) u toj organizacijskoj jedinici u punom radnom vremenu radi licencirani psiholog s položenim stručnim ispitom ili s više od pet godina radnog staža u struci;
 - c) organizacijska jedinica ima potrebnu opremu i prostor za uspješno provođenje programom predviđenog osposobljavanja prema zahtjevima savremene psihološke nauke.
- (2) Uslove u pogledu prostora, opreme i kadra za obavljanje pripravničkog staža, koje moraju ispunjavati javne ustanove i privatne prakse, kao i postupak provjere ispunjenosti navedenih uslova propisuje federalni ministar.
- (3) Rješenjem nadležnog federalnog organa uprave iz oblasti u okviru koje federalne javne ustanove obavljaju svoju osnovnu djelatnost utvrđuje se ispunjenost uslova za obavljanje pripravničkog staža psihologa.
- (4) Rješenjem nadležnog kantonalnog organa uprave iz oblasti u okviru koje kantonalne, gradske ili opštinske javne ustanove obavljaju svoju osnovnu djelatnost utvrđuje se ispunjenost uslova za obavljanje pripravničkog staža psihologa u tim ustanovama.
- (5) Rješenjem nadležnog kantonalnog organa uprave utvrđuje se ispunjenost uslova za obavljanje pripravničkog staža psihologa kod licenciranog psihologa koji obavlja privatnu praksu.
- (6) Rješenja iz st. (2), (3) i (4) ovoga člana konačna su u upravnom postupku i protiv njih se može pokrenuti upravni spor.

Član 21.

(Praćenje i nadzor nad radom psihologa pripravnika)

- (1) Rad psihologa pripravnika tokom pripravničkog staža prati i nadzire psiholog mentor kojega određuje pravno lice kod koje psiholog pripravnik obavlja pripravnički staž.
- (2) Psiholog mentor može biti isključivo licencirani psiholog.
- (3) Psiholog mentor odgovoran je za propisano provođenje plana i programa pripravničkog staža.

- (4) Psiholog mentor dužan je brinuti se za stručnu i praktičnu obuku psihologa pripravnika, sticanje specifičnih znanja i vještina svojstvenih pojedinim područjima primijenjene psihologije, kao i za poštivanje pravila propisanih etičkim kodeksom psihološke djelatnosti.
- (5) Psiholog mentor obavezan je redovito provjeravati stečena znanja i vještine psihologa pripravnika.

Član 22.

(Plan i program pripravničkog staža)

- (1) U skladu sa svojim ustavnim i zakonskim nadležnostima, program pripravničkog staža psihologa utvrđuje federalni, odnosno kantonalni organ uprave za oblast iz okvira svoje nadležnosti i za pravna lica registrovana prema federalnim, odnosno kantonalnim propisima.
- (2) Programom pripravničkog staža iz stava (1) ovoga člana propisuje se okvirni sadržaj i postupak za donošenje godišnjih planova pripravničkog staža, kao i ostala pitanja značajna za provođenje programa pripravničkog staža.
- (3) Godišnje planove pripravničkog staža donose pravna lica koja u okviru svoje osnovne djelatnosti obavljaju jedan ili više poslova utvrđenih članom 4. ovoga zakona.

Član 23.

(Obaveza polaganja stručnog ispita)

- (1) Nakon uspješno završenog pripravničkog staža i stečenih kompetencija utvrđenih planom i programom pripravničkog staža psiholog pripravnik polaže stručni ispit.
- (2) Za psihologe koji na dan stupanja na snagu ovoga zakona budu imali najmanje godinu dana radnog staža u struci smatrat će se da su obavili pripravnički staž i dužni su u roku od godinu dana položiti stručni ispit.
- (3) Psiholozi koji na dan stupanja na snagu ovoga zakona budu imali najmanje pet godina radnog staža u struci nemaju obavezu polaganja stručnog ispita ukoliko u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog zakona podnesu zahtjev za dobivanje osnovne licence za rad uz priložen dokaz o obavljanju poslova u struci u trajanju dužem od pet godina.

Član 24.

(Način polaganja stručnog ispita)

- (1) Stručni ispit provodi ispitna komisija Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (u daljem tekstu: **Ministarstvo**).
- (2) Sadržaj i način provođenja stručnog ispita, kao i visinu naknade za polaganje stručnog ispita propisuje Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: **Vlada Federacije**) na prijedlog Ministarstva.
- (3) Naknada iz stava (2) ovoga člana uplaćuje se u budžet Federacije.
- (4) Psihologa pripravnika briše se iz registra psihologa pripravnika ako u roku od tri godine od sticanja prava na polaganje psihološkog stručnog ispita ne položi taj ispit.

Član 25.

(Priznavanje pripravničkog staža obavljenog u inostranstvu)

- (1) Federalni ministar može pripravnički staž obavljen u inostranstvu priznati u potpunosti ili djelimično, ukoliko program pripravničkog staža obavljenog u inostranstvu bitno ne odstupa od programa koji su važeći u Federaciji.
- (2) Federalni ministar rješenjem utvrđuje priznavanje pripravničkog staža iz stava (1) ovoga člana koje je konačno u upravnom postupku i protiv kojega se može pokrenuti upravni spor.
- (3) Vlada Federacije na prijedlog Ministarstva propisuje uslove i način priznavanja pripravničkog staža koji je obavljen u inostranstvu, kao i visinu naknade za obradu zahtjeva za priznavanje.
- (4) Naknada iz stava (3) ovoga člana uplaćuje se u budžet Federacije.

Član 26.

(Primjena Zakona na psihologe pripravnike)

Na psihologe pripravnike na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga zakona o čuvanju profesionalne tajne, te druge odredbe kojima se uređuje položaj licenciranog psihologa, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 27.

(Izdavanje osnovne licence)

- (1) Psiholozi se nakon položenog stručnog ispita obavezno upisuju kod komore psihologa u registar licenciranih psihologa i time stiču pravo na izdavanje osnovne licence.
- (2) Licenca iz stava (1) ovoga člana izdaje se s rokom važenja od pet godina i obnavlja se u skladu s ovim zakonom i programom kojim se utvrđuje zajednički sadržaj stručnog usavršavanja, te rokovi i postupak provjere stručnosti koju je psiholog stekao u okviru stručnog usavršavanja.
- (3) Licencom iz stava (1) ovoga člana psiholog stiče pravo samostalnog obavljanja poslova u svojoj struci.
- (4) Psihologima s radnim stažom u struci iznad pet godina komora psihologa izdaje osnovnu licencu uz priložen dokaz o obavljanju psihološke djelatnosti u trajanju dužem od pet godina i pod drugim uslovima propisanim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.

Član 28.

(Izdavanje posebne i specijalističke licence)

- (1) Pored osnovne licence iz člana 27. ovoga zakona, komora psihologa izdaje posebnu i specijalističku licencu.
- (2) Posebnu licencu komora psihologa izdaje licenciranom psihologu s osnovnom licencom koji je stekao posebna znanja i vještine iz odgovarajuće oblasti.
- (3) Specijalističku licencu komora psihologa izdaje psihologu s osnovnom licencom koji je završio odgovarajući specijalistički program.

Član 29.
(Postupak izdavanja licenci)

- (1) Postupak i uslove za izdavanje licenci iz čl. 27. i 28. ovoga zakona, njihov sadržaj i izgled, kao i visinu naknada za njihovo izdavanje propisuje Vlada Federacije na prijedlog Ministarstva.
- (2) Licencirani psiholog obavlja poslove svoje profesije isključivo u okviru svog stručnog naziva utvrđenog licencama izdatim od strane komore psihologa.

Član 30.
(Oduzimanje licence)

- (1) Komora psihologa licenciranom psihologu oduzima licencu ako:
 - a) ne bude više ispunjavao propisane uslove prilikom obnavljanja licence;
 - b) komora psihologa odredi tu mjeru kao najstrožu kaznu zbog kršenja etičkog kodeksa psihološke djelatnosti i
 - c) dopunsku i privatnu djelatnost obavlja suprotno odredbama ovoga zakona.
- (2) O činjenici i razlozima oduzimanja licence komora je psihologa dužna u roku od 15 dana od dana oduzimanja licence obavijestiti Ministarstvo i pravno lice kod kojeg je angažovan psiholog kojemu je oduzeta licenca.

IV. PRAVA I OBAVEZE PSIHOLOGA I KORISNIKA PSIHOLOŠKIH USLUGA

Član 31.
(Opšte obaveze licenciranog psihologa)

- (1) Obavljanje poslova u struci od strane licenciranog psihologa zasniva se na obavezi nezavisnog i profesionalnog djelovanja, kontinuiranog održavanja i podizanja kvalitete psiholoških usluga, te očuvanja i unapređenja slobode i ugleda svoga zvanja, kao i unapređenja dostojanstvenog i odgovornog profesionalnog ponašanja poštujući u svom radu propise iz oblasti psihološke djelatnosti, pravila struke, te etički kodeks psihološke djelatnosti.
- (2) U odnosu na prava korisnika psiholoških usluga, obavljanje poslova u struci od strane licenciranog psihologa zasniva se na obavezi poštivanja:
 - a) načela humanizma i ljudskog dostojanstva korisnika psiholoških usluga na način da mu se pruža sveobuhvatna zaštita i podrška uz uvažavanje njegovog fizičkog i duševnog digniteta i integriteta, kao i njegovih moralnih, kulturnih i vjerskih uvjerenja, u skladu s osnovnim ljudskim pravima i slobodama;
 - b) načela najboljeg interesa korisnika psiholoških usluga, a posebno u postupcima koji uključuju donošenje odluka koje na bilo koji način utiču na njegov pravni, ekonomski, socijalni ili zdravstveni status;
 - c) načela održavanja i unapređenja povjerenja između psihologa i korisnika usluga, te članova njegove porodice kroz jačanje partnerskih odnosa;
 - d) prava korisnika psiholoških usluga da bude informisan o svom stanju, stručnim tretmanima u koje je uključen i njihovim očekivanim rezultatima s ciljem povećanja stepena njegovog razumijevanja vlastite situacije i pružanja podrške u donošenju samostalnih odluka koje se tiču njegova života;

- e) prava korisnika psiholoških usluga da, u skladu s njegovim stvarnim mogućnostima i sposobnostima, bude uključen u donošenje odluka koje na bilo koji način utiču na njegov život;
- f) prava korisnika psiholoških usluga na slobodan izbor psiholoških usluga i stručnih tretmana, u skladu s njegovim stvarnim mogućnostima i sposobnostima;
- g) prava korisnika psiholoških usluga na privatnost i povjerljivost ličnih podataka u skladu s odredbama Zakona o zaštiti ličnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11 - Ispravka);
- h) prava korisnika psiholoških usluga na pritužbu u pogledu profesionalnog postupanja, aktivnosti ili stručnih tretmana u koje je uključen, kao i ostalih situacija i pojava koje na bilo koji način utiču na njegov život;
- i) etičkog kodeksa psihološke djelatnosti i obaveze suzdržavanja od svake aktivnosti koja nije spojiva s ugledom i dostojanstvom psihologa ili izlazi iz okvira njegove stručne osposobljenosti, a koja može direktno ili indirektno naštetiti korisniku ili naručitelju psiholoških usluga.

Član 32.

(Posebne obaveze licenciranog psihologa)

- (1) Sve što pri obavljanju poslova u struci sazna o korisniku psiholoških usluga, posebno u segmentu njegovog ličnog ili porodičnog života, licencirani je psiholog obavezan čuvati kao profesionalnu tajnu, uključujući i korištena psihodijagnostička sredstva i zaključna mišljenja.
- (2) Podatke iz stava (1) ovoga člana obavezne su čuvati kao profesionalnu tajnu i druga lica kojima su ti podaci dostupni u obavljanju njihovih djelatnosti.
- (3) Izuzetno, lica iz st. (1) i (2) ovoga člana obavezne su, u skladu s posebnim propisima, ustupiti podatke koje su saznale o korisniku psiholoških usluga i zaključna mišljenja isključivo po zahtjevu nadležnih organa uprave ili pravosudnih organa.
- (4) Pri dostavi podataka iz stava (3) ovoga člana, lica iz st. (1) i (2) ovoga člana obavezna su voditi računa o tome da oblik i obim iznesenih podataka budu u skladu s načelima struke i odredbama etičkog kodeksa psihološke djelatnosti.
- (5) Čuvanje profesionalne tajne obaveza je i nakon prestanka prava na obavljanje poslova u struci.

Član 33.

(Opšta prava licenciranog psihologa)

U obavljanju poslova i zadataka u okviru psihološke djelatnosti, licencirani psiholog ima pravo:

- a) samostalno obavljati poslove i zadatke svoje struke;
- b) biti ravnopravan član tima u slučajevima kada se propisuje timski rad;
- c) biti ravnopravan član interdisciplinarnog, odnosno multidisciplinarnog, kao i intersektorskog, odnosno multisektorskog tima u okviru svoje profesionalne odgovornosti;
- d) organizovati i provoditi pojedinačne ili grupne usmjerene stručne postupke i mjere, te koristiti sredstva zasnovana na načelima i spoznajama psihološke nauke i prakse u skladu s odredbama ovoga zakona;
- e) stručno se usavršavati kroz specijalizaciju, odnosno kontinuirano stručno usavršavanje;
- f) odbiti sudjelovanje u naučno-istraživačkim projektima ukoliko oni nisu neophodni za poboljšanje i unapređenje psihološke djelatnosti;

- g) odbiti uraditi poslove i zadatke za koje nije stručno osposobljen i
- h) biti vrednovan i nagrađivan za svoj rad i doprinos u skladu s ovim zakonom.

Član 34.

(Pravo i obaveza stručnog usavršavanja)

- (1) Licencirani psiholog ima pravo i obavezu stručnog usavršavanja koje obuhvata kontinuirano praćenje razvoja psihološke nauke i sticanje novih kompetencija s ciljem održavanja i unapređenja kvalitete provođenja stručnih postupaka i mjera, kao i pravo na sticanje specijalizovanih stručnih kompetencija potrebnih za pojedino područje primijenjene psihologije.
- (2) Način provođenja, sadržaj, rokove i postupak stručnog usavršavanja iz stava (1) ovoga člana uređuju se zajedničkim programom stručnog usavršavanja licenciranih psihologa koji jednom godišnje donosi federalni ministar na prijedlog komore psihologa.
- (3) Poslodavac je dužan omogućiti licenciranom psihologu sudjelovanje na stručnom usavršavanju iz stava (1) ovoga člana.

Član 35.

(Posjedovanje posebnih stručnih kompetencija)

- (1) Licencirani psiholog može zahtijevati da mu se prizna posjedovanje posebnih stručnih kompetencija u vidu dodatnih stručnih znanja i vještina, potrebnih za obavljanje zahtjevnijih oblika stručnog rada, čije sticanje zahtijeva specifičnu izobrazbu za samostalni rad u različitim područjima primijenjene psihologije (u daljem tekstu: specijalizacija).
- (2) Specijalizacija iz stava (1) ovoga člana predstavlja poseban vid organizovanog stručnog usavršavanja s ciljem osposobljavanja za obavljanje poslova i zadataka pojedinih užih oblasti psihologije.
- (3) Područja i programe specijalizacija psihologa, te njihovo trajanje i način organizovanja utvrđuju, uz prethodno pribavljeno mišljenje komore psihologa, federalni, odnosno kantonalni organi uprave koji su, u skladu sa svojim ustavnim ovlaštenjima, nadležni za oblast na koju se ta specijalizacija odnosi.
- (4) O zahtjevu za priznanje specijalizacije iz stava (1) ovoga člana rješenjem odlučuje federalni, odnosno kantonalni organ uprave iz stava (3) ovoga člana.
- (5) Rješenje iz stava (4) ovoga člana konačno je u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.
- (6) Priznata specijalizacija upisuje se u registar licenciranih psihologa sa specijalizacijama.
- (7) Sadržaj i način vođenja registra licenciranih psihologa sa specijalizacijama propisuje federalni ministar.

Član 36.

(Pravo na slobodan izbor)

Licencirani je psiholog slobodan u izboru i primjeni psihološkog pristupa, metoda, tehnika i intervencija, uvažavajući odredbe ovoga zakona i etički kodeks psihološke djelatnosti.

Član 37.
(Pravo na upotrebu psihodijagnostičkih sredstava)

- (1) U skladu sa standardima koje određuje komora psihologa i ukoliko nisu propisani kao obavezni, licencirani psiholog ima pravo na samostalan izbor, primjenu i interpretiranje psiholoških testova i mjernih instrumenata (u daljem tekstu: psihodijagnostička sredstva) koje je komora psihologa uvrstila na listu posebno zaštićenih psihodijagnostičkih sredstava.
- (2) Listu posebno zaštićenih psihodijagnostičkih sredstava utvrđuje komora psihologa opštim aktom.
- (3) Posebno zaštićena psihodijagnostička sredstva zabranjeno je u cjelini ili dijelovima umnožavati ili na bilo koji način davati na uvid neovlaštenim licima.
- (4) Zabrana iz stava (3) ovoga člana odnosi se na sve psihologe, izdavače i distributere psihodijagnostičkih sredstava, psihotehničare, pomoćno osoblje, korisnike psiholoških usluga i druge učesnike u psihodijagnostičkom procesu.
- (5) Neovlaštenim licima iz stava (3) ovoga člana smatraju se lica koja nisu licencirani psiholozi, te ne sudjeluju u procesu izrade, distribucije, primjene i interpretacije psihodijagnostičkih sredstava.

Član 38.
(Pravo na adekvatan prostor i psihodijagnostička sredstva)

- (1) Licencirani psiholog ima pravo na adekvatan prostor i psihodijagnostička sredstva koje mu je dužan obezbijediti poslodavac kod kojega je zaposlen kako bi mogao obavljati poslove u struci prema standardima utvrđenim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.
- (2) Javnoj ustanovi socijalne ili zdravstvene zaštite koja zapošljava licenciranog psihologa i čija djelatnost nije smještanje i zbrinjavanje korisnika adekvatan prostor i psihodijagnostička sredstva dužan je obezbijediti njezin osnivač.

Član 39.
(Prava korisnika i naručitelja psiholoških usluga)

- (1) Korisnik psiholoških usluga ima pravo upoznati se s rezultatima obavljenih psiholoških usluga u skladu s etičkim kodeksom psihološke djelatnosti i propisima kojima se uređuju područja zaštite ličnih podataka i tajnosti podataka.
- (2) Korisnik psiholoških usluga ima pravo:
 - a) biti informisan o rezultatima psihološke procjene, karakteristikama eventualnog tretmana ili planu i programu psihološke edukacije;
 - b) ne prihvatiti primjenu preporučene psihološke metode ili postupka na osnovu upoznavanja s njihovim karakteristikama;
 - c) dozvoliti ili odbiti da psiholog i njegovi saradnici bez njegove pisane saglasnosti dostavljaju podatke o njegovom psihičkom stanju i ostalim konstatacijama psihološkog pregleda drugim licima osim u slučajevima i na način utvrđen ovim zakonom.
- (3) Za djecu do 15 godina i za lica pod starateljstvom, prava iz stava (1) ovoga člana ostvaruju njihovi zakonski zastupnici.